

Herrljunga Hembygdsförening

1942-2017

75 år av minnen – som välkomnar framtiden

Herrljunga Hembygdsförening är en ung 75-åring som ser framtiden an med nyfikenhet och glädje. Våra aktiviteter lockar ett stort antal besökare och medlemskaden ökar. Det gäller att uppfattas som ett angeläget besöksmål, en relevant samhällsaktör och en katalysator som står för kontinuitet och trygghet i en osäker och stressad, men spännande omvärld. Det handlar också om att se och synas i olika sammanhang: på förbundets hemsida, i sociala medier och på kommunens "se och göra sidor". Den ambitionen har föreningen redan nu. När vi inom kort får fiberanslutning kommer vi att lyckas än bättre. Då står Bygdeband och Prisma och knackar på dörren. Kanske blir det något för föreningens nybildade fotosektion! Frågor om tillgänglighet, social hållbarhet och samverkan står naturligtvis på agendan i den nyorientering som vi orienterar oss emot.

Med nedanstående redovisning och ambition ansöker vi härmed om att utses till Årets Hembygdsförening 2017!

Herrljunga den 10 februari, 2018

Herrljunga Hembygdsförening genom ordförande

Peter Backenfall

Ansökan Årets Hembygdsförening i Västergötland 2017

BAKGRUND

Herrljunga Hembygdsförening har under 2017 firat 75 år och firandet fortsätter en bit in i 2018. I de stadgar som antogs 1942 angavs ändamålet med föreningen "att i Herrljunga och angränsande socknar genom insamling av fornminnesföremål samt vårdande av gamla byggnader och s.k. fasta fornminnen och för övrigt verka för hembygdskulturens höjande". Stadgarna uppdaterades inför årsmötet 2017. Hembygdsrörelsens grundsyn har under året bidragit till en nyorientering i föreningen (se ansökan nedan):

"Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer."

Föreningens hemvist är Hembygdsparken Haraberget. Parken omfattar idag 15 byggnader inklusive verkstad och garage, varav de flesta är ditflyttade med början 1945 t o m 1995. I de flesta fall har byggnaderna räddats från förgängelse, i och med väg och järnvägsbyggen eller ägarskifte och/eller hot om rivning på grund av långt gånget förfall. Tillsammans utgör de en äldre västgötsk by. Det är bostadshus från olika tidsperioder, men även ladugård, smedja, paviljong, transformator samt "troligtvis Sveriges äldsta järnvägsstation. Byggnaderna visar på ett tydligt sätt det äldre byggnadsskicket och olika byggnadstraditioner i herrljungatrakten"¹. I nära anslutning till hembygdsparken finns ruinerna efter Herrljungas gamla medeltidskyrka. Hembygdsparken inklusive närmiljön är ett kulturmiljöskyddat område, enligt Herrljunga kommuns kulturmiljöprogram. Parken vårdas av ett antal intresserade ideella arbetslag, den utgör en fond för de aktiviteter som anordnas med Nationaldagsfirande och hantverksdagen "Halljonga förr i vala" som givna utgångspunkter, utan hembygdsparken bjuder på en inblick i inredning och miljö representerades skilda byggnadstyper och sammanhang.

Herrljunga Hembygdsförening har under året tagit initiativ till en kommunkrets, bestående av tolv möjliga hembygdsföreningar, utifrån kretstanken som Västergötlands Hembygdsförbund förordar. Föreningen bjöd in till ett första möte våren 2017 i samverkan med kommunens besöks- och föreningsutvecklare. Två möten har hållits i kretsen.

Till skillnad från många andra hembygdsföreningar har vi långsamt men stadigt ökat vårt medlemsantal: 2016 = 597 medlemmar, 2017= 603 medlemmar. 2018 = 635 (Medlemmarna hälsades välkomna 2017 genom en aktiv värvningskampanj men betalar medlemsavgiften först 2018.)

¹ Kulturmiljöprogram Herrljunga kommun, framtaget av Älvsborgs länsmuseum i samarbete med Herrljunga kommun, år 1998.

BYGGNADS- OCH KULTURVÅRD

Under det gångna året har anläggande skett av en trögärdesgård omgivandes vår vackra skiftesladugård från Ölanda. En stödmur av granit härrörande från Orraholmens gård har också anlagts på vilken trögärdesgården delvis vilar. På samma byggnad har råghalmen bytts ut för att förlänga dess månghundraåriga liv, detta i samverkan med en kunnig hantverksexpert.

Under året fick vi även hjälp av en byggnadsantikvarie från Västarvet för en okulär besiktning av byggnadernas status. Detta har lett vidare till en ansökan till Länsstyrelsen om bidrag till en Vård- och underhållsplan, vilken kommer att vara värdefull i en tid när kunskapen om byggnadsvård och gamla tekniker riskerar att falla i glömska.

Vår vackra 1700-talsstuga Spårabolstugan brändes avsiktligt ned för några år sedan, av oinbjudna "gäster". I stugan, som fungerade som samlings- och serveringslokal förvarades föremål från bl.a. Fåglaviks glasbruk tillsammans med affärs- och industriinteriörer från det gamla Herrljunga. Stora värden gick därmed förlorade.

I vår nyuppförda kaffestuga, Nya Spårabolsstugan, kan uppemot 60 personer samlas och värma sig med hjälp av vår nyuppförda kamin, en gammal hantverksraritet från Norge. Stugan är tillgänglighetsanpassad och inrymmer bl a det "Tubinska rummet" och stort kök med bakugn som flitigt används. Stugan har kommit att användas i allt större utsträckning för föreningsmöten, högtider och arrangemang såsom t ex bröllop och begravningar.

ORDNING, REDA OCH KUNSKAPER OM KULTURARV OCH HEMBYGD

Föreningens samlingar omfattar ca 6 000 föremål, det mesta över 100 år. Föreningen äger även en lokalhistorisk samling med cirka 150 pärmar med tidningsurklipp, artiklar och notiser från bygdens lokaltidningar, med start 1945. Samlandet fortgår alltjämt. Under året har det påbörjats en inventering för att möjliggöra systematisering, överblick, vård och dokumentation. En arkivlokal har inretts och moderna arkivregler ska nu råda. En del av föreningens medlemmar har gått på arkivkurs, ytterligare andra en kurs på hemmaplan för vård av föremål, genom tillmötesgående från Västergötlands hembygdsförbund. Vi har planer på att i samma byggnad som vårt vagns- och jordbruksmuseum inreda en 50-60 o 70-talsinteriör för att spegla det nära historiska och appellera till nya målgrupper. Med förändringarna i vagns- och jordbruksmuseet tror vi oss kunna stärka kopplingen till hantverk och industri på ett mer framträdande sätt. Föreningen är medlem i NAV- industrihistoria och arbetslivsmuseer i Väst,² vilket är ytterligare en anledning till att rikta fokus mot interiörer, hantverk, arbete och gamla tekniker.

Under hösten 2018 planerar vi, i samarbete med Herrljunga och Vårgårda kommuner och andra föreningar samt Västarvet, en kultur- och naturarvsvecka med en mängd tänkta aktiviteter, som ex. vis arkeologi för barn, kulturarvs- och naturvårdstema och byggnadsvårdsdag, vilket kommer locka nya målgrupper till oss. Kulturarvsveckan syftar bl.a. till att etablera olika samverkansformer mellan ideella föreningar, kommunen och Västarvet – som företrädare för Västra Götalandsregionen. Farmförallt vill Västarvet erbjuda sina expertkunskaper under den givna veckan, det ser vi fram emot. Kultur- och naturarvsveckan har redan inletts med en brainstormskväll, där också Västergötlands Hembygdsförbund och Vuxenskolan fanns representerade.

VERKSAMHET I FÖRENINGEN OCH I SAMVERKAN MED ANDRA

Föreningen har under 2017 – i likhet med tidigare år- varit engagerad i många olika sammanhang. Under sommarhalvåret har vi haft aktiviteter varje söndag från maj till augusti. Från programmet märks bland annat läsarsånger, nationaldags- och midsommarfirande, soldatliv och föreningens största och årliga evenemang, Halljonga förr i vala (sedan 1981), en dag för levande hantverk, slöjd, smådjur, äldre kläder och fordon.

² <http://www.navivast.se/>

För att återkommande kunna visa den gamla tekniken att baka våfflor på gammalt vis, så har föreningen köpt den restaurerade och mobila spisen på bilden, av vår norska expert på gjutjärnsspisar. Vår spisexpert har också monterat upp en riktigt gammal vacker norsk gjutjärnsspis i Nya Spårabolsstugan.

Föreningens midsommarfirande är inget unikt evenemang i sig, det arrangerar många hembygdsföreningar, det unika är midsommarstången och berättelsen bakom och tillkomsten av stången. Stången är tio meter hög, har tjugo blomsterbeklädda ringar, den pryds av en tupp som vakar över omgivningen och en krans med ägg som symboliserar skördetiden. Bortgångne Erik Tubin i Herrljunga Hembygdsförening läste en berättelseur boksamlingen: "Svenskt landsmål utgiven 1896", band XI sidorna 10 till 30 av författaren A. Kullander". "Erik Tubin och Hans Gustavsson samrådde hur den beskriva midsommarstången skulle tillverkas. Curt Jonsson i Remmene Smidesverkstad i Remmene anlätades för att konstruera och tillverka midsommarstången. Efter en del justeringar och ändringar blev midsommarstången klar att användas första gången under midsommaren 1980." ³

På midsommaraftons förmiddag bjuder föreningen in barn och vuxna till blomsterbesmyckningen av midsommarstången. På eftermiddagen firar vi traditionsenligt med dans runt stången, musik och folkdansuppvising (se bilder⁴).

³ Texten återfinns i sin helhet på Herrljunga Hembygdsförenings hemsida: <https://www.hembygd.se/herrljunga/midsommarstangen/>

⁴ Bilderna är hämtade från hemsidan och föreningens facebookside.

Utöver detta har föreningen arrangerat grynkörsväll, bakdag, "det sitter i väggarna" (i samverkan med Herrljunga släktforskarförening), julmarknad, skördedag⁵, sång och musik m.m. och deltagit i en mängd aktiviteter, UVHJ järnvägsjubileum⁶, föreningslördag, Nattkollen⁷, Arkivens dag på temat synd och skam, i samverkan med den årligen återkommande rikstäckande arkivdagen⁸.

⁵ Föreningen har under 25 år samverkat med en av bygdens hushållslärare. Hon har tillagat och serverat traditionsfyllda maträtter från 25 olika landskap i hembygdsparken.

⁶ UWHJ=Uddevalla – Vänersborg – Herrljunga Järnväg fyllde 150 år 2017.

<http://www.alingsastidning.se/2017/10/rykande-tagjubileum-i-herrljunga/?appview=true>

⁷ "Nattkollen" är ett samverkansprojekt mellan 15 föreningar. Projektet beslutades av Kommunstyrelsen i Herrljunga. I Herrljunga Hembygdspolisförening engagerar det ett relativt stort antal aktiva medlemmar, se ex. vis

<http://www.alingsastidning.se/2016/01/140098/>

⁸ <https://www.arkivensdag.nu/arkivens-dag-synd-och-skam/>

Som så många andra evenemang i föreningen är julmarknaden ett resultat av en långsiktig samverkan med olika aktörer i bygden: havren skall skördas tidigt för att sedan bli till aptitliga julkärvar till fåglarna och till försäljning, vedugnen skall värmas upp, brödet bakas och herrljungabygdens lucia skall bjudas in⁹, julgranspyntet skall tillverkas, lussekatter för pyntet skall bakas etc. . Under 2017 riktade vi extra uppmärksamhet på det uppskattade brödbaket. Föreningen bjöd även in en representant från föreningen "Wästgötarna", som ur bondens perspektiv berättade om vägen från ax till brödkaka.

Herrljungabygdens lucia arrangeras av Herrljunga scoutkår. Av tradition besöker de lucia och hennes tärnor alltid Hembygdsparkens julmarknad. Lokalbygdens tidning bevakar besöket (se, klipp nästa sida).

⁹ <http://www.alingsastidning.se/2017/12/webb-tv-herrljungas-lucia-sprider-ljus/>

Bilder/fotografier är minnen som hjälper oss att blicka bakåt, återberättar det som hänt. Men de hjälper oss även att blicka framåt och förbättra evenemang och aktiviteter som vi varit nöjda med.

I Sveriges Hembygdsförbunds portal har föreningen ett samlat bildarkiv som återspeglar verksamheten mellan åren 2005-2017. Bildarkivet visar exempel på kontinuitet, nyorientering och viktiga milstolpar inom föreningen.

Bilderna till höger är hämtade från föreningens hemsida i SHF:s portal¹⁰. Fotografierna ger en inblick i julmarknaden 2017.

¹⁰ <https://www.hembygd.se/herrljunga/bildarkiv/hant-ar-2017/julmarknad-017/>

I samarbete med den ideella gruppen "Åkdon och termos"¹¹ anordnas ett veteranfordonsarrangemang med ett klart stigande intresse från nostalgiker och andra intresserade. Arrangemanget är ett rikstäckande arrangemang. Herrljunga Hembygdsförening öppnar upp hembygdsparken och fixar stora köttbullsmackor till alla stora entusiasters glädje.

Föreningen samarbetar aktivt med Herrljunga trädgårdsförening. Trädgårdsföreningen har anlagt hembygdsparkens fina kryddträdgård med ett stort antal namngivna kryddor och kulturväxter. De anordnar även två populära trädgårdsdagar i hembygdsparken, en trädgårdsdag på våren och en äpplemustardag på hösten. Trädgårdsföreningen har även drivit ett "äppleprojekt" i hembygdsparken. Projektet har resulterat i ett "Västgöta-äppleträd". Äppleträdet har successivt blivit till genom att fler och fler äpplesorter har ympats in i ett äppleträd. Västgötaträdet består av 17 äpplesorter, vilka härstammar från olika platser i Västergötland¹²:

Trädgårdsföreningen har av hembygdsföreningen fått i uppdrag att plantera äldre – och

¹¹ <http://www.akdon.se> , bilderna från Facebookgruppen Åkdon och Termos. Bilderna visar hembygdsparken.

¹² <http://herrljungatradgard.org/ppleprojektet.html>

kanske bortglömda – kulturväxter i anslutning till Nya spårabolsstugan. Naturskyddsföreningen driver också ett intressant projekt i hembygdsparken. De har under ett antal år anlagt en blomsteräng i parken. Deras medlemmar har röjt, sått viltfröer och slagit ängen med liar. Samtidigt har de berättat om tekniken att slå med lie och hur liarna skall skötas. Numera kan vi glädjas åt några rariteter på ängen (se bilder):

Goda kulturgärningar uppmärksammas årligen av föreningen. Med inspiration av Tubinska rummet och gåvor från bröderna Tubin har föreningen instiftat ett minnesstipendium till brödernas hågkomst och starka engagemang i hembygdsföreningen.

Ett exempel på en kulturgärning är föreningens "filmproduktion", ett resultat av en av många studiecirkel som anordnas av medlemmarna. Avscannade fotografier och vykort har tillsammans med goda berättelser om gamla Herrljunga blivit underlag till populära filmer: "Herrljungabygdens festplatser" "Gamla Herrlungas berättare". Filmerna har visats med dubbla föreställningar på Sagabiografen i Herrljunga.

Filmproduktionen har genomförts i samverkan med Seniorerna, PRO och Vuxenskolan och ABF.

Ett annat exempel knyter an till bygdens lokalhistoria. Föreningen har under 24 år gett ut "Årets julkort". De senaste fyra åren utgörs julkorten av vackra fotografier från hembygdsparken. De tidigare åren har motiven återspeglat bygdens historia, korten har tagits fram i samverkan med lokala konstnärer, som exempelvis konstnären Kjell Walter från Ulricehamn, Bror Halldin som skapade Humle och Dumle, Elenor Krantz från Herrljunga. Bror Halldin har även bidragit med fantastiska väggmålningar i vagns- och jordbruksmuseet. Julkorten har blivit till akvarelltavlor/numrerade tryck/fototavlor, vilka pryder både offentliga väggar och privata hem.

SAMVERKAN INTERNT – AKTIVA MEDLEMMAR – SOCIAL GEMENSKAP

En förening är inget utan dess medlemmar. Ett femtiotal aktiva medlemmar bidrar till att vi kan ha ett intressant program och ett rikt föreningsliv. Varje förmiddag, fyra dagar i veckan finns aktiva medlemmar på plats i hembygdsparken. De vårdar, underhåller, anlägger nytt och inte minst fikar tillsammans. Trotjänarna i föreningen kokar kaffe och breder smörgåsar.

Under våra evenemang serverar vi alltid gott hembakat fika till rimliga priser. För att uppmärksamma det fina arbetet har vi några arrangemang som riktar sig till de som bidrar med sin tid, såsom grillkväll, Lilla jul samt hemlig resa om hösten. År 2017 gick resan till inspirerande Habo o Gustav Adolfs hembygdsförening samt Husqvarna fabriksmuseum. Lunch intogs på restaurang Gyllene Uttern, för övrigt en ganska övertygande historisk kuliss.

En grupp hantverkarkunniga medlemmar har under året färdigställt ett antal bodar för våra olika marknader med avsikten att upprätthålla bilden av de gamla marknadsständer. I samarbete med Herrljunga kommun har två väldigt fina orienteringstavlor satts upp vid de bägge infarterna till hembygdsparken med texter till stugor och platser. Detta ska följas upp med ett enkelt informationsblad och en besökskarta för området. I det dagliga återkommande arbetet ingår ompysslandet av hembygdsparkens byggnader och stugor som en självklar del. Ompysslandet handlar om allt från att måla, laga, städa, plocka, förnya interiörer, till att plantera om, förädla och övervintra gamla tiders krukväxter. Varje liten stuga pryds under sommarhalvåret av olika sorters pelargonier, vilket naturligtvis uppskattas av alla våra besökare.

För ett antal år sedan anlades en "spegeldamm" på områdets "Stolta mader" (i samarbete med ett naturvetenskapligt projekt som bedrevs och en grupp lärare från kommunens högstadieskola). Projektlärarna "planterade in" änder och många vackra näckrosor i dammen. Dammen gästas numera av ett stort antal änder och sjöfåglar. Varje dag året om matar en medlem fåglarna med "spillbröd" från ortens livsmedelsaffär. Fågelmatningen blir därför en god samhällsgärning.

Barn och familjer besöker ofta dammen, matar fåglarna och äter sin medhavda fika. Föreningens medlemmar har för ett antal år sedan anlagt en gångstig runt Spegeldammen. Stigen knyts samman med två vackra broar, naturligtvis är de föreningsillverkade. Föreningen anordnar små tipspromenader runt Spegeldammen¹³. Dammen som knyts ihop med Nossan – lockar många besökare, både barn, unga och äldre. "Vilstolen" på bilden visar även exempel på kreativiteten hos föreningens medlemmar. Det som kan tas till vara skall tas tillvara, även jordstammen på ett murket träd. Utmed stigen finns även en grillplats.

Vi kan naturligtvis bli ännu bättre på att ta tillvara den vackra naturmiljön i området. Ett exempel som skulle kunna locka betydligt mer deltagare är "Nossan smyckets" årliga metartävling¹⁴.

Hembygdsföreningen med sin hembygdspark har blivit ett uppskattat besöksmål för familjedaghem, förskolor och skolor, men parken gästas även av många andra målgrupper, spontana besök och bokade besök. Många besökare uppskattar guidade visningar, därför har föreningen ordnat en studiecirkel för gamla och nya guider. Cirkellitteraturen har bestått av föreningens dokumentation, men också från hembygdsrörelsens skrifter.

NYORIENTERING – på flera sätt

Vi månar om att hembygdsparken används och uppfattas som herrljungabornas oas och finrum. Ju fler som rör sig i räjongerna desto bättre, då vi tyvärr ibland drabbas av skadegörelse och inbrott. Vi har de senaste åren valt att knyta band med andra föreningar, näringsliv och kommun för ömsesidig nytta. Vi vill inte enbart visa upp gamla hus, seder och föremål, utan vi vill också orientera oss och vara en del av en nutida och framtida kontext.

¹³ Speldammen används ofta som beteckning för Stolta mader. Maderna grävdes ut i samband med ett naturvetenskapligt projekt vid ortens högstadieskola för ett stort antal år sedan.

¹⁴ <http://www.bt.se/herrljunga/de-vill-locka-fler-till-fiske-i-nossan/>

En del av vår verksamhet har därför inriktats på barn, unga och nyanlända. Tillsammans med en lokal idrottsförening, IK Frisco och Herrljunga kommun, har vi arrangerat ett antal vandringar på temat "walk and talk" eller "promenera och umgås". Äldre, inte sällan ensamma och stillasittande, unga nyanlända ungdomar och andra intresserade har vandrat efter egen förmåga med start och mål i hembygdsparken.

De samtal och utbyten som kommit till stånd handlar om integration i praktiken, i form av insikter, utbyte av erfarenheter och glada skratt, vid sidan av friskvård och prat om hembygd och samhälle – och inte minst gemensam fika i kaffestugan i hembygdsparken. Vandringarna ser vi som en återkommande aktivitet i vår föreningsverksamhet.

Vandringar i natur och mark uppmärksammas särskilt i kommunen. Genom hembygdsparken slingrar sig två av de pilgrimsleder som anordnats i regionen, Herrljunga – Gäsenebygdens Pilgrimsled samt Elisabeth Hesselbladsleden.¹⁵ Hembygdsparken är också knutpunkten för andra vandringsleder i kommunen¹⁶. Herrljunga Hembygdsförening har också tagit fram den populära – men numera historiska – guiden till cykel och vandringskarta för herrljungabygden. Samtidigt som guiden ger en kartbeskrivning, ger den också en introduktion till inte mindre än 80 kulturhistoriskt intressanta och sevärda platser och ovanliga stenformationer. Guiden används alltjämt av många.

Föreningen anordnar sedan många år Barnens söndag med många trevliga aktiviteter, bland annat tillverkning av egna leksaker i trä och samarbete med Friluftsförbundet's Mulle. Barn, ser vi ofta i parken, inte enbart en dag per sommar, utan alltid. Barnen har fått sin egen gunga i ett stort gammalt träd, den minner om gamla tiders gungor. Dessutom har Herrljunga kommun ordnat så att harabergsbacken är belyst kvällstid under vinterhalvåret. När det är snö samlas barn, äldre och pulkor i backen. De allra minsta nöjer sig med kullarna i parken.

¹⁵ <http://herrljunga.se/uppleva-och-gora/friluftsliv-aktiviteter-och-lekplatser/spar-och-vandringsleder/herrljunga---gasenebygdens-pilgrimsleder.html> <http://herrljunga.se/uppleva-och-gora/friluftsliv-aktiviteter-och-lekplatser/spar-och-vandringsleder/elisabeth-hesselbladsleden---pilgrimsled.html>

¹⁶ <http://www.herrljunga.se/uppleva-och-gora/friluftsliv-aktiviteter-och-lekplatser/spar-och-vandringsleder.html>

Som ett led i nyorienteringen väcktes även tanken på en aktivitetsbana i form av en Trollstig utmed sluttningen på Haraberget. Numera bor Trolle på Haraberget och besöks av många barn som bland annat tecknar hans kompisar och dekorerar omgivningen, då det är ensamt att vara troll. Stigen utmed sluttningen på Haraberget är en riktig trollstig. Haraberget är 133 meter högt, över havet. På toppen av berget finns Herrljunga kommuns vattentorn. Utmed sluttningarna och stigarna finns det en rik träd- och blomsterflora, med ett stort inslag av bok. Trollstigen och dess aktivitetsbana är ett pågående projekt. Tanken är att fler och fler aktiviteter och utmaningar skall få uppstå över tid. Barnen fick måla sina troll och tillverka troll tillsammans med Mulle och en föreningsmedlem.

När trollstigen invigdes av en liten flicka under Barnens söndag 2017 presenterades även trollet Trolle för barn och vuxna (se, nedan).

Trolle troll på Haraberget

För länge sedan fanns det många troll i världen. Några var stora, några var små. Några var rysligt gamla, andra var lite yngre. Åter andra var elaka och andra var väldigt snälla och var tillsammans med tomtar och vättar vänner med människorna. Nu finns det inte så många troll kvar och de som finns visar sig nästan aldrig. Här på Haraberget bor världens blygaste och snällaste troll, Trolle. Han har bott här länge, men det börjar bli lite ensamt, så Trolle vill gärna ha mera vänner. Längs trollstigen har Trolle målat bilder på troll för att inte känna sig så ensam, men han behöver mer bilder på troll och andra bilder för att känna sig glad. Ni får gärna hjälpa till att måla bilder till Trolle! Längs trollstigen finns också en intenudda-marken-bana där man kan öva sig på att balansera. Troll behöver lära sig att intenudda marken för de är lite rädda för nyckelpigor. Ni är ju inte rädda för något, men det kan vara bra att lära sig att intenudda marken ändå. Det är en ganska svår bana, men vi vet att ni är duktiga barn som klarar det mesta. Det är inte säkert att ni får träffa Trolle idag för han är ett väldigt blygt troll, men det är så gott som säkert att han ser er. Kommer ni hit ofta så kanske Trolle kommer fram och vill leka, vem vet?

Balansera försiktigt, ta gärna hjälp av någon vuxen i början. Du är duktig och klarar det mesta, men kom ihåg att övning ger färdighet!

Ett annat lyckat projekt för barn, familjer och andra intresserade var storfilmsvisningen i hembygdsparken som genomfördes i samverkan med Herrljunga kommun.

Nyorienteringen i föreningen handlar inte enbart om planerade aktiviteter. För en liten

förening som baseras helt på ideella krafter och välviljan från medlemmarna, så gäller det också att ta tillvara på tillfällena som ges, att göra något bra av det som redan finns och görs. Nedanstående klipp från FB är ett sådant exempel.

Herrljunga Hembygdsförening

den 24 juni 2016 · 🌐

Här visar ungdomar från Bamyán i mellersta Afghanistan upp sin dans mot bakgrund av sin musik och entusiastiska applåder, kul.

DOKUMENTATION – att tänka nytt men också att förvalta och utveckla det befintliga

Genom att ta tillvara på befintlig dokumentation om Herrljunga Hembygdsförening, hembygdsparken, föreningens arbete, verksamhet och ambitioner visar vi också på kontinuiteten i föreningsarbetet. Kulturarvet består både av muntliga berättelser och materiella ting. Arkivet i föreningens ägo är en dokumentationsskatt. För en viss inblick i Herrljunga Hembygdsföreningens ambitioner och verksamhet hänvisar vi till:

1. Presentation av Herrljunga Hembygdsförening i Herrljunga kommuns turisbroschyr:

<http://www.herrljunga.se/download/18.53c38616160177553858d/1512377265652/Herrljunga%20hembygdens+Bes%C3%B6ksbroschyr+17/18+pdf>

Hembygdsparken på Haraberget
 Herrljunga Hembygdsförening
[hembygd.se/herrljunga/starten-1942/](https://www.hembygd.se/herrljunga/starten-1942/)
 0513-108 36, månd-torsd kl. 8.00-11.00
 Guidning: Iréne Ivansson, tfn 0513-214 59

I vacker natur på slutningen mot ån Nossan vid Haraberget i Herrljunga ligger Hembygdsparken. På den ena sidan slutning en ligger – ett vägnis- och jordbruks-museum, byggt på plats och invigt år 1995. I museet står den vackra "My Lord-vagnen" uppställd – tillverkad i slutet på 1890-talet av Hofvagnsfabriken i Stockholm, "likvagnen" från 1920-talet, Würst-Charabang-vagnen från tidigt 1940-tal, jiggår, mjölkvagn m.fl. Alla varsamt renoverade av kunniga hantverkare.

På den andra sidan slutningen ligger Nya Spårabolstugan – föreningens nybyggda kaffestuga, med uteplatsen som vetter mot Nossan. Här ligger också Herrljungas första stationshus, ett perhus, ett soldattorp, två små ryggstugor, en smedja, en transformator och en skiffesladugård med sin tröskeverkstadsring, troligen uppförd under tidigt 1700-tal. Och här ligger bl.a. socknens första skola, kvar på sin ursprungliga plats – som en markering för Herrljunga gamla by.

Berättelserna sitter i väggarna. Prylar och ting berättar om bygdens kulturarv. Vi som har engagerat oss i Herrljunga Hembygdsförening berättar gärna mer, guider gör vi också.

Promenera i parken, strota på den lilla trollestigen runt berget, njut av den doftande kryddträdgården, ta del av våra evenemang och ta en kopp kaffe. Under sommarmånaderna är kaffestugan öppen på söndagar mellan 14.00 och 17.00.

Ta med barnen till parken, fika, meta ändarna och lek tillsammans i den natursköna hembygdsparken.

Välkommen!

2. Föreningens hemsida i Sveriges Hembygdsförbunds portal:

<https://www.hembygd.se/herrljunga>

3. Herrljunga Hembygdsförenings facebookside

<https://www.facebook.com/haraberget/>

4. Herrljunga Hembygdsförenings orienteringskarta över hembygdsparken. Tanken är att bildunderlag till orienteringstavlorna skall resultera i ett informationsblad som är möjligt att sprida via olika kanaler, samt en besökskarta som besökare får vägledning av när de besöker hembygdsparken (se underlaget nästa sida).

Välkommen till Herrljunga HEMBYGDSPARK

I vacker natur på slutningen mot ån Nossan vid Haraberget i Herrljunga ligger Hembygdsparken. En gammal by från 1700–1800-talet har byggts upp här och består av ett flertal byggnader. Socknens första skola ligger inom parkområdet, den enda byggnad som är kvar på sin ursprungliga plats i gamla Herrljunga by. Här finns också Herrljungas första stationshus. Ett av Sveriges allra äldsta. Större boningshus, ett soldattorp och små ryggåsstugor är också hitflyttade.

HÄLLKISTA

Under stenet är stenålderns uppifrån gravmonument i sten över stora delar av Norden, gravar huvudsakligen från strålkärnans slutskede. För omkring 4000 år sedan uppfördes denna hällkista som gravplats för människor av den äldsta boskapskötande befolkningen i södra Västergötland. De döda har begravts obehönda och i samma hällkista har i allmänhet ett flertal begravningar lagts rum. Denna hällkista, har legat på Herrljunga Nedergård (Blomdahl's väg) 1,5 km åt öster, där den omgavs av en ång. Över inre rummet låg en takhäll, som nu ligger här begravd. Takhällen väger uppskattningsvis 3-4 ton. Vid återbyggnaden 1963 kompletterades kistan med hällar, som 1875 tagits bort vid undersökningen av en liknande hällkista på Herrljungas nya kyrkogård, 500 meter väster härifrån.

FISKE

Här vid hembygdsparken är det bra fiske i ån Nossan och i Stolta Mader. Fiske är tillåtet på kommunens mark med handredskap såsom metaspö, karpöspö och flugfiske-spö. Fiske i Nossan är tillåtet där kommunen har mark, för fiske på övriga ställen måste en förfarandepåvis till enskilda markägare.

För mer information om fiske i Herrljunga kommun besök www.vastverige.com/herrljunga

HERRLJUNGA HEMBYGDSFÖRENING

Herrljunga hembygdsförening sköter om husen, parken och omgivningarna. Årligen arrangeras många trevliga arrangemang!

Besök gärna hemsidan på www.hembygd.se/herrljunga

Vill du kontakta föreningen så ring tfn. 0513-108 36, måndag-torsdag mellan kl. 8.00-11.00 eller skicka e-post till herrljunga.hembygdforening@gmail.com

VANDRINGSLEDER

En vandringsled som utgår från det här området är Jällyleden som är ca 10 km lång och som slutar vid Jällyby medeltida kyrka.

Det passerar även två andra leder genom parken:

- **Gänsenbygdens pilgrimsleder**
Denna har en sträckning från Karla by till Eriksbergs Kyrka. Åter Jällyby följer den Jällyleden.
- **Elisabeth Hesselbladens**
Pilgrimsleden som har sin utgångspunkt vid Herrljunga järnvägsstation. Ledens följare Nossan uppströms till Kullingsvik, där leden korsar Nossan och vidare mot Fåglovik. Ledens är ca 7 km lång (Herrljunga till Fåglovik).

Även Orraholmens friluftsområde nära Nossan kirkstuga parken om du går österut - promenadavstånd ca 2 km.

För mer information om vandringsleder i Herrljunga kommun besök www.vastverige.com/herrljunga

KRYDDTRÄDGÅRD

I parken finns även en kryddträdgård och inympade vinstötaräppeln som Herrljunga trädgårdsgården har anlagt. Mer information om den föreningen finner du på www.herrljungaträdgard.org

Följande hus finns i parken:

Mot Jällyby kyrka, Eriksbergs kyrka, Fåglovik och Orraholmens friluftsområde.

1 VAGNS- OCH JORDBRUKSMUSEET

På flera våningar finns en samling av historiska samt Herrljungas första motoriserade bondhusrum. På andra våningen visar konsthandlarnas arbetsutrustning under de fyra årskurserna. (Det finns också köptur från Storgatan i den gamla Herrljunga.)

2 NEDERGÅRDSTUGAN

Det är kallad pannaug, avsåg det för lastbil. De hade var ett rum med gemensamma kök. En väg till ån i Herrljunga gamla by. År 1907 låg den i vägen för en industribyggnad och flyttades till Hembygdsparken.

3 SKIFTESLADUGÅRDEN

Detta kommer från Olavs i Håkanstugan. Det är den äldsta i Herrljunga. Den byggdes på 1700-talet. Den var den första i Herrljunga som hade två flyttar. Skiftesladugården kan placeras först (skiftet) så att man kan ligga en delvis.

4 SMEDJAN

Den här stuga från 1700-talet och har flyttat från gränsen. Senare placeras den i Håkanstugan. Stuga är nu den skadade i Håkanstugan. Flyttades till Hembygdsparken år 1981.

5 PAVILJONGEN

Den gamla stugan kom från gårdens Skiftesladugård och var byggd ca 1750. Den blev förstörd år 2014. Den var en av de första stugorna som byggdes upp efter den gamla, men med ett modernare kök och handskåpsrum. Stugan byggdes 2015-2016 och används som servering och samlingssal.

6 NYA SPÅRABOLSTUGAN

Den gamla stugan kom från gårdens Skiftesladugård och var byggd ca 1750. Den blev förstörd år 2014. Den var en av de första stugorna som byggdes upp efter den gamla, men med ett modernare kök och handskåpsrum. Stugan byggdes 2015-2016 och används som servering och samlingssal.

7 HÅKANGÅRDSTUGAN

Byggd ca 1750 i Västergötland flyttades den till Hembygdsparken, som hembygdsparkens första hus. Den är nu flyttad till Jällyby kyrka. Den var en av de första stugorna som byggdes upp efter den gamla, men med ett modernare kök och handskåpsrum. Stugan byggdes 2015-2016 och används som servering och samlingssal.

8 OLOFSTORPSTUGAN

En ryggåsstuga från gården Olofstorps byggd på slutet av 1800 eller början på 1700-talet. På bakgården finns en återstannstuga som den står som kryggåsstuga vid vagnen Stuga flyttades till Hembygdsparken år 1981.

9 STATIONSHUSET

Herrljungas första stationshus, ett av Sveriges äldsta. Ägare av järnvägsstationen i Gäddede som blev stationen 1862-1863. Flyttades till Hembygdsparken 1934.

10 VÄLANSTUGAN

Parkens minsta stuga kommer från Väla i Håkanstugan socken. Den är byggd på 1700-talet. Den var en av de första stugorna som byggdes upp efter den gamla, men med ett modernare kök och handskåpsrum. Stugan byggdes 2015-2016 och används som servering och samlingssal.

11 SOLDATTORPET

Huset var under en lång tid bebott av en soldat. Det innehåller tre rum och en kök med inredning. När kommunen skaffade huset överläts 1975 skänkta Skiftesladugårdens 11 hus till Hembygdsparken.

12 TRANSFORMATORN

Den gamla transformatorn som var byggd på 1700-talet. Den var en av de första stugorna som byggdes upp efter den gamla, men med ett modernare kök och handskåpsrum. Stugan byggdes 2015-2016 och används som servering och samlingssal.

13 SKOLHUSET

Herrljungas första skola. Huset byggdes på 1700-talet av kyrkans samsamlingssamling för att hjälpa de barnen. Det användes som skola från 1850 till 1874. Det är det enda huset som står på sin ursprungliga plats.

Välkommen att besöka hembygdsparken men var varsam och skräpa inte ned!

Teckenförklaring

Administrativa gränser

- Traktgräns
- Kvarterstrakt...
- Fastighetsgräns
- Fastighetsstr...
- Tättningsgräns för fastighetsind

Fastigheter och samfälligheter

- Fastighetsom...
- Fastighetsom... utan registernummer
- Fastighetsom... utan identitet
- Ospecifierat område, ofta kod på felaktig yta
- Samfällighets...
- Samfällighets... utan registernummer
- Samfällighets... utan identitet

50 0 50 100 150 200 250 300 [m]

1:3 663,12

Fastighetskartan

50 0 50 100 150 200 250 [m]